
Toepassing “Noodwet” 6 november 2020 en de inzet van studenten

Versie 24 juni 2021

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	1
2	DE TOEPASSING VAN DE “NOODWET” VAN 6 NOVEMBER 2020	2
2.1	Wat houdt dit concreet in?	3
2.2	Geen mogelijkheid om verpleegkundigen te mobiliseren (voorwaarde 1).....	4
2.3	Keuze van profielen (voorwaarde 2).....	4
2.4	Werken in een gestructureerd zorgteam (voorwaarde 3).....	5
2.5	Toewijzing van taken en voorafgaande opleiding (voorwaarde 4 en 5).....	6
2.6	Welke taken kunnen worden toevertrouwd?	7
3	STUDENTEN.....	8
3.1	In het kader van hun opleiding – betwifelbare toepassing in praktijk.....	8
3.2	Toepassing Noodwet – aanbevelenswaardig	9

1 INLEIDING

Deze nota dient ter extra verduidelijking van de noodwet van 6 november 2020, de toepassing hiervan en de inzet van studenten. Hierover blijven veel onzekerheden komen.

De wet van 6 november 2020, ook wel de noodwet genaamd, maakt het mogelijk maakt dat verpleegkundige handelingen door een breder publiek worden gesteld, waaronder ook studenten.

In het document [‘De verzekeringsdekking van de vaccinatiecentra’](#) is een hoofdstuk omtrent de noodwet, veelal gelijklopend aan deze nota. Het onderdeel studenten in opleiding wordt eveneens in deze nota opgenomen.

2 DE TOEPASSING VAN DE “NOODWET” VAN 6 NOVEMBER 2020

De verzekering van Ethias zal enkel die activiteiten dekken die wettelijke toegelaten zijn. Voor verpleegkundige handelingen moeten hierbij een aantal voorwaarden worden nageleefd. Voor meer informatie hierover zie [‘De verzekeringsdekking van de vaccinatiecentra’](#).

Het is daarbij belangrijk om eerst en vooral te kaderen dat **het voorbereiden van vaccins, het medisch informeren, een anamnesegegesprek én het vaccineren verpleegkundige handeling zijn** die niet zonder meer door eender wie kunnen worden gesteld.

Dit is wel mogelijk door:

- Artsen;
- Verpleegkundigen; en
- Vroedvrouwen die voor 1 oktober 2018 hun diploma hebben gehaald.

De Wet van 6 november 2020 maakt het mogelijk dat in het kader van de COVID-19 crisis verpleegkundige handelingen gesteld worden door andere profielen/personen, maar weliswaar onder zeer strikte voorwaarden zo staat te lezen in artikel 2 van de Wet van 6 november 2020, die ik hierna voor de volledigheid nog even opneem:

“In het kader van de COVID-19-coronavirusepidemie mogen de in [artikel 46](#) van de gecoördineerde wet van 10 mei 2015 betreffende de uitoefening van de gezondheidszorgberoepen bedoelde activiteiten worden uitgeoefend door personen die daartoe bij of krachtens die wet niet bevoegd zijn, op voorwaarde dat de volgende voorwaarden cumulatief vervuld zijn:

1° wanneer, bij ontstentenis van een voldoende aantal wettelijk bevoegde personen om deze activiteiten te verrichten, vastgesteld door de verantwoordelijke arts of de verantwoordelijke verpleegkundige, of bij hun afwezigheid door de federale gezondheidsinspecteur, de epidemie het noodzakelijk maakt om deze activiteiten te verrichten. Na uitputting van alle andere bestaande middelen om wettelijk bevoegde personen te mobiliseren, is de mobilisatie van niet-wettelijk bevoegde personen het laatste redmiddel;

2° de activiteiten worden prioritair toevertrouwd aan de personen wier opleiding het dichtst aansluit bij dat van verpleegkundige, en zulks naargelang van:

a) de behoeften aan verplegend personeel in het kader waarin de zorg wordt verstrekt, en

b) de complexiteit van de te verstrekken verpleegkundige zorg;

3° de verantwoordelijke arts of de verantwoordelijke verpleegkundige beslist over de verdeling van de personen die op basis van deze wet gemachtigd zijn om de verpleegkunde uit te oefenen binnen een gestructureerd zorgteam. Dat gestructureerd zorgteam bestaat onder andere uit een coördinerend verpleegkundige die, in geval er toevertrouwde medische handelingen worden verricht, samenwerkt met een arts. De coördinerend verpleegkundige stuurt het zorgteam aan;

4° de coördinerend verpleegkundige van het gestructureerde zorgteam bepaalt de activiteiten die hij toevertrouwt en de personen van het team aan wie hij deze toevertrouwt, rekening houdend met hun opleidingen en hun vaardigheden;

5° voorafgaand aan het uitoefenen van de activiteiten wordt een opleiding gevolgd. Deze opleiding wordt gegeven door een verpleegkundige of een arts, zowel wat de uitoefening van de activiteiten betreft als inzake de maatregelen ter bescherming van de gezondheid die nodig zijn om de activiteiten uit te oefenen. De

opleiding wordt aangepast aan de kennis en de vaardigheden van de personen die op grond van deze wet gemachtigd worden;

6^ode activiteiten worden uitgeoefend onder het toezicht van de coördinerend verpleegkundige, die bereikbaar moet zijn. De fysieke aanwezigheid van de coördinerend verpleegkundige is hiervoor niet vereist;

7^ode personen die verantwoordelijk zijn voor het kader waarin de activiteiten worden uitgeoefend, vergewissen zich van de stand van zaken inzake de aansprakelijkheids- en arbeidsongevallenverzekering.”

2.1 WAT HOUDT DIT CONCREET IN?

Personen (bv. studenten, laboranten, ...) die dus voor het voorbereiden van vaccins, het vaccineren, het informeren van patiënten en het afnemen van een anamnese gesprek worden ingezet en niet kunnen worden ondergebracht onder één van de drie profielen, die hiervoor zijn opgenomen, kunnen dan enkel rechtsgeldig vaccins voorbereiden, medisch informeren, een anamnesegegesprek uitvoeren én vaccins plaatsen als aan alle 7 voorwaarden van artikel 2 hiervoor cumulatief is voldaan.

Samengevat als het volgende is vervuld:

1. Geen mogelijkheid om verpleegkundigen te mobiliseren;
2. De activiteiten toevertrouwen aan personen met een opleiding die zo dicht mogelijk bij de verpleegkunde aansluit;
3. Werken binnen een gestructureerd zorgteam;
4. Geïndividualiseerde toewijzing van de taken door een coördinerende verpleegkundige;
5. Het geven van een voorafgaande opleiding;
6. Toezicht door de coördinerend verpleegkundige; en
7. Dekking door een arbeidsongevallen- en aansprakelijkheidsverzekering.

Het is dus niet zo dat per definitie wordt gesteld dat een bepaalde personen niet kunnen worden opgeleid. Het wordt enkel gekaderd dat zoveel als mogelijk moet getracht worden om mensen te zoeken die qua opleiding en vaardigheden reeds aansluiten bij het profiel van een verpleegkundige. Aan welke beroepen en/of aangemelde personen het best een toebedeling wordt gedaan, zal steeds een specifieke afweging zijn gelet op de concrete omstandigheden van het vaccinatiecentrum.

Er zal dus per vaccinatiecentrum moeten worden nagegaan of er verpleegkundigen en/of vroedvrouwen afgestudeerd voor oktober 2018 te kort zijn, of deze kunnen worden gemobiliseerd, en zo niet, welke profielen zich hebben aangeboden en welke het profielen het dichtst met hun opleiding en vaardigheden aansluiten bij dat van een verpleegkundige. **Hierbij is het aangeraden dat het vaccinatiecentrum de nodige documentatie bijhoudt van de stappen die ze ondernomen hebben, om de verschillende eisen van deze wet na te leven (bv. e-mails, elementen van de opleiding, ...).** Zo zal het bv. belangrijk zijn om te kunnen aantonen dat de nodige oproepen naar verpleegkundige zijn gedaan en dat er werkelijk een tekort was. Het is pas wanneer een dergelijke tekort voor handen is dat toepassing van de wet mag worden gemaakt.

////////////////////////////////////

2.2 GEEN MOGELIJKHEID OM VERPLEEGKUNDIGEN TE MOBILISEREN (VOORWAARDE 1)

We raden aan om volgende kanalen te consulteren om verpleegkundigen, artsen en vroedkundigen aan te spreken om te komen helpen in het vaccinatiecentrum:

- Consortium
- In de eerstelijnszone : netwerk van de zorgraad
  - Kringen
  - Groepspraktijken
  - Zelfstandigen
  - ...
- Naburige vaccinatiecentra
- Helpdehelpers.be
- Oproep (o.a. via sociale media)
- Evtl. Interimkantoren
- ...

2.3 KEUZE VAN PROFIELEN (VOORWAARDE 2)

We stellen onderstaand cascademodel voor. Dit is geen juridische verplichting maar kan het vaccinatiecentrum ondersteunen bij de inplanning van het personeel bij toepassing van de noodwet. Herhaal deze oefening geregeld, de personeelstekorten zullen fluctueren in de tijd.

Profielen bevoegd voor bereiding en vaccinatie

Studenten beroepen die bevoegd zijn om te vaccineren en bereiden

Beroepen die opgeleid zijn vaccineren/bereiden + hun studenten

Andere beroepen die opgeleid zijn

Begin steeds met het inschakelen van bevoegd personeel:

- Artsen
- Verpleegkundigen
- Vroedkundigen met een diploma voor 1 oktober 2018
- HAIO – ASO (huisartsen in opleidingen en arts-specialisten in opleidingen)

2.5 TOEWIJZING VAN TAKEN EN VOORAFGAANDE OPLEIDING (VOORWAARDE 4 EN 5)

Voorwaarde 4 en 5 voor de toepassing van de Noodwet: 'Geïndividualiseerde toewijzing van de taken door een coördinerende verpleegkundige' en 'Het geven van een voorafgaande opleiding'

Verschillende profielen kunnen in het kader van de noodwet ingezet worden, met een andere achtergrondkennis. Zoals hierboven beschreven moet er zoveel als mogelijk getracht worden om mensen te zoeken die qua opleiding en vaardigheden reeds aansluiten bij het profiel van een verpleegkundige. Er gebeurt een selectie van de geschikte profielen op basis van vaardigheden en kennis

Personeelsleden dat ingezet worden voor het voorbereiden van vaccins, het medisch informeren, anamnese-gesprekken én vaccins plaatsen moeten **opgeleid** worden in het vaccinatiecentrum. Naast het aspect van de handelingen moet er tijdens de opleiding ook aandacht worden besteed aan "*maatregelen ter bescherming van de gezondheid die nodig zijn om de activiteiten uit te oefenen*" bv. handhygiëne. Ook in het geval van een sterke voorkennis blijft het belangrijk om de vaardigheden na te kijken en te overlopen. De opleiding kan afgestemd worden op de vorige opleidingen van de professional.

Indien bv. vanuit de reguliere opleiding al een opleiding is voorzien met het oog op werkzaamheden van bv. studenten in het vaccinatiecentrum, is het aangeraden de inhoud van de opleiding na te gaan en de te bekijken welke aspecten al dan niet moeten worden aangevuld. Daarbij is het aangeraden om eveneens de vaardigheden na te gaan en te overlopen, bv. door een student met een voorgaande opleiding toch voor een korte periode te laten meelopen en op te volgen.

Na het geven van deze opleiding kan de coördinerende verpleegkundige of arts inschatten voor welke functie deze professional ingezet kan worden. De wet legt immers de verantwoordelijkheid van toebedeling van de taken bij deze personen.

Werk in het vaccinatiecentrum zeker ook samen met de andere profielen voor hun specifieke expertise:

- HR-verantwoordelijke ikv hun opdracht "Onboarding van medewerkers + Voorzien van opleiding voor het (nieuw) personeel"
  - "Hoe werkt het VC" samen met de centrumverantwoordelijke
- Medisch toezichthoudend verantwoordelijke en coördinerend verpleegkundige
  - Procedure vaccinatie
  - Procedure anamnese
- Farmaceutisch expert
  - Procedure bereiding

Belangrijk is dat het belang van de anamnese benadrukt wordt, hier ligt vaak de basis voor verdere problemen en/of fouten. Bij twijfel is het inschakelen van een arts en/of verpleegkundige essentieel. **Het gebruik van de anamnese die door het Agentschap is opgemaakt, biedt hierbij een houvast.**

Voor een toepassing van deze federale wetgeving verwijzen wij ook graag naar het advies van de Federale Raad voor verpleegkunde FRV/2020/ADVIES-03 van 10 november 2020: [Projet d'avis formation continue \(belgie.be\)](https://www.belgie.be).

2.6 WELKE TAKEN KUNNEN WORDEN TOEVERTROUWD?

Specifieke uitvoerende wetgeving (KB's – lees een soort van bijlage) sluiten bepaalde verpleegkundige handelingen uit van de wetgeving.

De volgende relevante handelingen in het kader van het vaccinatieproces, kunnen daarom **wel** worden toevertrouwd in het kader van de wet, indien alle voorwaarden worden nageleefd:

- Voorbereiden van vaccins;
- Vaccineren;
- **Anamnese; en**
- **Informereren van patiënten.**

Let op! specifiek voor de laatste twee handelingen! In het kader van de noodwet is het niet toegelaten om een verpleegkundige diagnostiek te gaan stellen en om de verpleegkundige zorgen te gaan bepalen. Het is dus wel mogelijk om in het kader van de noodwet aan de hand van de standaard vragenlijst iemand de gezondheidstoestand van een patiënt te laten vastleggen en hem een antwoord te bieden op algemene vragen waarvoor het antwoord duidelijk is afgestemd. Indien er echter afwijkingen zijn bij het afnemen van de anamnese en of specifieke aanpassingen in de informatie verlening moet worden gedaan, moet er steeds tussenkomst van een bevoegd persoon gevraagd worden. Dit houdt in dat er dan onmiddellijk contact wordt gezocht met de verantwoordelijke verpleegkundige en of arts. Het is dan aan deze personen om de specifieke situatie in te schatten en de verdere zorgverlening en opvolging te bepalen. Het is belangrijk dat deze aspecten duidelijk gecommuniceerd worden!

De volgende handelingen kunnen **niet** worden toevertrouwd in het kader van de wet. We geven de volledig oplijsting mee, maar de aangeduide elementen zijn de belangrijkste in het kader van de werking van de centra.

- De verpleegkundige diagnostiek en het bepalen van de verpleegkundige zorgen
- Beslissen van het uitvoeren en/of delegeren/subsidiariteit van verpleegkundige handelingen
- Het delegeren van, opleiden in en toezicht op verpleegkundige handelingen
- Coördinatie van de verpleegkundige zorgen
- Zuurstoftoediening
- Luchtwegenaspiratie en drainage
- Verpleegkundige zorgen aan en toezicht op patiënten met een kunstmatige luchtweg
- Gebruik van en toezicht op toestellen voor gecontroleerde beademing
- Plaatsen van intraveneuze katheters in een perifere vene, bloedafneming en intraveneuze perfusie met een isotonische zoutoplossing, eventueel met gebruik van een debietregelaar
- Plaatsen van een intraveneuze perfusie met een isotonische zoutoplossing via een subcutaan poortstelsel dat verbonden is met een ader, bloedafneming en gebruik van een debietregelaar
- Manuele verwijdering van fecalomen
- Vaginale spoeling
- Aseptische vulvazorgen
- Voorbereiding, uitvoering van en toezicht op:
  - **Wondverzorging!**
    - de verzorging van wonden met wicken en drains
    - verwijdering van losse vreemde voorwerpen uit de ogen

Studenten geneeskunde, kinesitherapie, vroedkunde, verpleegkunde, een paramedisch beroep of voor hulpverlener-ambulancier mogen verpleegkundige activiteiten, zoals het vaccineren, de anamnese, het informeren en het voorbereiden van vaccins, uitoefenen *in het kader van hun opleiding*.

Dit wil zeggen dat zij in het kader van een opleidingsonderdeel van hun studie, bv. stage, hun handelingen zullen stellen in het vaccinatiecentra. Zij zullen hier dus niet werkzaam zijn als werknemer of vrijwilligers maar vanuit hun studie, uitgestuurd vanuit de opleidingsinstelling, deze activiteiten uitoefenen. Tot nu toe heeft het Agentschap geen weet van opleidingen die in het kader van een stage hun studenten actief inzetten voor het meewerken in de vaccinatiecentra. Er zijn wel initiatieven uitgewerkt, maar deze vertrekken vanuit de toepassing van de noodwet.

Daarbij is het ook belangrijk dat het een uitoefening is in het kader van de opleiding. Dit wil zeggen dat zij dat nooit kunnen doen op een volledig zelfstandige wijze. Er zal dus steeds een verpleegkundige of een arts als opdrachtgever en toezichthouder moeten optreden.

Let op: Voor *studenten farmacie* is voor het voorbereiden van vaccins geen dergelijke uitzondering voorzien in de wetgeving. **Zij moeten dus steeds worden ingezet in het kader van de noodwet!**

Hoewel de studenten verzekerd zijn wanneer alle bovenstaande voorwaarden zijn vervuld, blijft het onzeker of bij de inzet van studenten in het vaccinatiecentrum dat wel het geval zal zijn. De activiteiten passen vaak niet volledig in de opleiding, o.a. omdat ze te eentonig zijn, kunnen niet steeds worden ondergebracht in een opleidingsonderdeel en ook de onderwijsinstellingen geven tot slot aan dat de activiteiten vaak geen op te volgen en te controleren activiteiten zijn. Om deze reden raadt het Agentschap aan om steeds toepassing te maken van de noodwet en de voorwaarden die hierbij naar voren worden gebracht.

3.2 TOEPASSING NOODWET – AANBEVELENSWAARDIG

Indien de studenten niet kunnen worden ingezet in het kader van hun opleiding, dus bijvoorbeeld werkzaam zijn in de vakantie onder het statuut van jobstudent of vrijwilliger (*wat doorgaans het geval zal zijn*) dient de Noodwet van 6 november 2020 te worden toegepast (cf. vorig onderdeel). De opleiding van de studenten maakt dat zij gelet op hun vaardigheden sterk aansluiten bij het profiel van een verpleegkundige en dus een goed profiel zijn om in het kader van de noodwet in te zetten. Hoe verder de opleiding gevorderd, hoe beter uiteraard.

Let op: het inzetten van studenten kan nog steeds enkel en alleen wanneer er onvoldoende bekwame personen zijn en ook niet kunnen worden gemobiliseerd. Het inzetten van studenten kan dus geen automatisme zijn, hieraan moet steeds de nodige afweging én mobilisatie aan vooraf gegaan zijn. Daarbij blijft ook de voorwaarde van een opleiding gelden.

Studenten kunnen deze functie onder toepassing van de noodwet uitvoeren zowel als werknemer (studentencontract) als onder het statuut van vrijwilliger.

De vereiste van de opleiding uit de noodwet blijft ten opzichte van studenten, die in het kader van hun opleiding opgeleid zijn voor het optrekken, een anamnesegegesprek, informeren en vaccineren, nog steeds gelden. Daarom is het noodzakelijk dat zij eveneens in het kader van noodwet een (korte) opleiding onder begeleiding van de coördinerende verpleegkundige of arts van het vaccinatiecentrum volgen. Deze opleiding kan wel worden afgestemd op hun reeds verwaarde kennis. Dit kan bijvoorbeeld gaan over een kort nazicht van deze vaardigheden bij de student zodat de arts en/of verpleegkundige de nodige zekerheid heeft dat de student in kwestie in staat is zijn taken uit te oefenen.

